

UZASADNIENIE

Przedstawiciel ustawowy małoletnich wnioskodawców A. S. i T. S. (1) S. w dniu 14 października 2014 roku złożyła w tut. Sądzie wniosek o przywrócenie terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu swoich dzieci po zmarłej w dniu 25 czerwca 2009 roku w D. A. K.. W uzasadnieniu wniosku podała, że bezskuteczny upływ terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich był niezawiniony i niezależny od niej. Stwierdziła, że oświadczenie to powinno być złożone w terminie 6 miesięcy od dnia, w którym spadkobierca dowiedział się o tytule swojego powołania. Wyżej wymieniona wskazała, że odrzuciła spadek w dniu 13 grudnia 2012 roku i w dniu 26 kwietnia 2013 roku złożyła z mężem wniosek do Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dzieci. Zaznaczyła, że zgodę uzyskała dopiero w dniu 13 czerwca 2013 roku i złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich dzieci nie było możliwe. Nadto we wniosku wskazano, że w dniu 10 lipca 2013 roku złożono wniosek o podjęcie zawieszono postępowania spadkowego z uwagi na fakt, iż wyżej wymieniona uzyskała zgodę na złożenie oświadczenia o odrzuceniu spadku. Dodano, że na rozprawie w dniu 30 września 2013 roku sąd zarzucił, iż uchybiła ona terminowi do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich dzieci. Stwierdzono, że istotny wniosek został złożony z ostrożności procesowej, gdyż tak naprawdę nie uchybiła ona terminowi do złożenia oświadczenia w imieniu małoletnich o odrzuceniu spadku. We wniosku oświadczone również, że na rozprawie w dniu 30 września 2013 roku sąd winien odebrać od wnioskodawczyni omawianego oświadczenia na podstawie zezwolenia sądu rodzinnego. Do powyższego wniosku załączono oświadczenie S. S. z dnia 11 października 2013 roku o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich T. S. (2) i A. S..

W dniu 16 grudnia 2013 roku do Sadu wpłynął wniosek (...)z siedzibą w G.o dopuszczenie do wzięcia udziału w sprawie w charakterze uczestniczki postępowania. W uzasadnieniu stwierdzono, że w dniu 21 grudnia 2011 roku wyżej wymieniona jednostka złożyła wniosek w Sądzie o stwierdzenie nabycia spadku po zmarłej w dniu 25 czerwca 2009 roku dłużniczce A. K.oraz, że postanowieniem z dnia 20 listopada 2013 roku postępowanie sygn. akt I Ns (...)zostało zawieszono do czasu prawomocnego zakończenia sprawy o uchylenie się od skutków nie złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku po spadkodawczyni zawisłej przed tut. Sądem pod sygn. akt I Ns (...). W piśmie stwierdzono, że zainteresowanej (...) w G.przysługuje wierzycielność wobec dłużniczki A. K.wynikająca z umowy pożyczki konsumenckiej nr (...)zawartej w dniu 03 stycznia 2008 roku, której wyżej wymieniona była poręczycielką. Następnie oświadczone, że uzyskanie wiedzy o spadkobiercach zmarłej dłużniczki pozwoli wierzycielowi na dochodzenie jego uzasadnionych roszczeń.

Postanowieniem Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z dnia 13 stycznia 2014 roku sygn. akt I Ns (...)dopuszczono do udziału w sprawie w charakterze uczestnika postępowania (...) w G..

W dniu 30 stycznia 2014 roku do Sądu wpłynęło pismo (...) z siedzibą w G., w którym wniosła o odrzucenie wniosku o przywrócenie terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich, gdyż wniosek w tym zakresie jest niedopuszczalny. Stwierdzono, że ustalony w art. 1015 § 1 k.c. termin do złożenia oświadczenia woli ma charakter terminu zawitego z zakresu prawa materialnego, uprawnienie spadkobiercy wygasa wraz z jego upływem, w żadnym więc wypadku nie może zostać on przywrócony. Następnie stwierdzono, że wobec zakwalifikowania przez Sąd wniosku małoletnich jako wniosku złożonego w trybie art. 1019 k.c. powyższa jednostka wniosła o nie zatwierdzenie uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia oświadczenia o odrzuceniu spadku po A. K., zasądzenie w oparciu o art. 520 § 2 k.p.c. od wnioskodawców solidarnie na rzecz Spółdzielni kosztów postępowania. Następnie wskazano, że w niniejszej sprawie nie zachodzą podstawy do zastosowania art. 1019 k.c., a wniosek małoletnich zmierza do pokrzywdzenia Spółdzielni jako wierzyciela spadkowego.

W toku rozprawy w dniu 13 maja 2014 roku pełnomocnik wnioskodawców zmodyfikował wniosek S. S., w ten sposób, że wniosła o uchylenie się od skutków prawnych niezachowania terminu do odrzucenia spadku w imieniu małoletnich A. S. i T. S. (2) po A. K., o odebranie oświadczenia o odrzuceniu spadku i jego zatwierdzenie przez Sąd. Jako

przyczynę niezachowania terminu wskazano błąd przedstawicielki ustawowej wnioskodawców polegający na mylnym mniemaniu, iż może ona złożyć oświadczenie w toku sprawy o stwierdzenie nabycia spadku po uzyskaniu zezwolenia sądu opiekuńczego, a także, iż w czasie zawieszenia postępowania spadkowego termin do złożenia oświadczenia uległ przerwaniu.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

W dniu 03 stycznia 2008 roku W. K. zawarł ze (...) z siedzibą w G. umowę pożyczki refinansowej nr (...). Na podstawie powyższej umowy wyżej wymieniony otrzymał pożyczkę w kwocie 28 000 zł na okres od 03 stycznia 2008 roku do 03 stycznia 2014 roku. Powyższa pożyczka została udzielona z przeznaczeniem na spłatę zobowiązań pożyczkobiorcy w (...) Bank i w (...) BANK S.A. Poręczycielem powyższej pożyczki była A. K., która w dniu zawarcia umowy pożyczki złożyła oświadczenie, że zobowiązuje się do zapłaty kwoty kredytu lub jej części powiększonej o należne odsetki, opłaty, prowizje i inne koszty przysługujące (...) w związku z wykonaniem umowy na wypadek gdyby pożyczkobiorca nie wykonał swojego zobowiązania.

Dowód: - umowa pożyczki refinansowej nr (...);

- oświadczenie poręczyciela;

- akta III Nsm (...);

- akta I Ns (...);

Z uwagi na to, że W. K. nie spłacał pożyczki w dniu 07 września 2009 roku nastąpiło wypowiedzenie umowy wyżej wymienionej. W dniu 25 czerwca 2009 roku poręczycielka pożyczki A. K. zmarła. Spowodowało to umorzenie postępowania egzekucyjnego prowadzonego z wniosku (...) przeciwko niej. W związku z powyższym (...) pismem z dnia 18 marca 2011 roku wezwał do zapłaty jej spadkobierczynię S. K. (obecnie S.). Pozwem z dnia 05 sierpnia 2011 roku (...) wystąpiła przeciwko wyżej wymienionej (jako spadkobierczyni poręczycielki) do Sądu o zapłatę kwoty 33,713,30 zł. Następnie złożyła ona w tut. Sądzie wniosek o stwierdzenie nabycia spadku po A. K.. Postępowanie jest aktualnie zawieszane.

W dniu 22 lutego 2012 roku przedstawicielka ustawowa wnioskodawców złożyła w Sądzie wniosek o uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu spadku. Prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z dnia 18 lipca 2012 roku sygn. akt I Ns (...) Sąd zatwierdził uchylenie się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia przez S. S. (wcześniej K.) oświadczenia o odrzuceniu spadku po A. K., zmarłej dnia 25 czerwca 2009 roku w D. ostatnio stale zamieszkałej w W..

W dniu 26 kwietnia 2013 roku S. S. wraz z mężem T. S. (2) wystąpili do tut. Sądu z wnioskiem o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dzieci polegającej na odrzuceniu w ich imieniu spadku po A. K..

Postanowieniem tut. Sądu z dnia 13 czerwca 2013 roku sygn. akt III Nsm (...) zezwolono wyżej wymienionym na złożenie w imieniu małoletnich dzieci A. S. i T. S. (2) oświadczenia o odrzuceniu spadku po A. K..

Dowód: - akta sygn. I Ns (...);

- akta sygn. III Nsm (...);

- wypowiedzenie umowy z dnia 07 września 2009 roku (akta III Nsm (...));

- ostateczne wezwanie do zapłaty z dnia 18 marca 2011 roku (akta III Nsm (...))

- pozew o zapłatę kwoty w postępowaniu upominawczym z dnia 05 sierpnia 2011 roku (akta III Nsm (...));

- postanowienie z dnia 25 czerwca 2010 roku o umorzeniu postępowania art. 824 § 1 pkt 2 k.p.c. (akta III Nsm (...));
- postanowienie Sądu Rejonowego w Dzierżoniowie z dnia 13 czerwca 2013 roku sygn. akt III Nsm (...);
- przesłuchanie przedstawicielki ustawowej małoletnich wnioskodawców A. S. i T. S. (1) S.;

Sąd zważył, co następuje:

Wniosek jest zasadny.

Zgodnie z przepisem art. 1019 § 1 k.c. jeżeli oświadczenie o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku zostało złożone pod wpływem błędu lub groźby, stosuje się przepisy o wadach oświadczenia woli z następującymi zmianami:

- 1) uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia powinno nastąpić przed sądem;
- 2) spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca.

Spadkobierca, który pod wpływem błędu lub groźby nie złożył żadnego oświadczenia w terminie, może w powyższy sposób uchylić się od skutków prawnych niezachowania terminu (§ 2), przy czym uchylenie się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub o odrzuceniu spadku wymaga zatwierdzenia przez sąd (§ 3).

Podkreślenia wymaga fakt, że oświadczenie o przyjęciu lub odrzuceniu spadku jest jednostronną czynnością prawną, do której w zasadzie mają zastosowanie ogólne przepisy o wadach takiego oświadczenia woli, z wynikającymi z art. 1019 k.c. z modyfikacjami w odniesieniu do błędu i groźby. Konstrukcja uchylenia się od skutków prawnych złożonego pod wpływem błędu oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku (art. 1019 § 1 k.c.) została rozciągnięta na sytuacje, w których pod wpływem błędu spadkobierca nie złożył żadnego oświadczenia w terminie (art. 1019 § 2 k.c.), a więc takie, w których w istocie spadkobierca uchyla się nie od skutków prawnych swego oświadczenia, lecz od skutków prawnych biernego zachowania się (niezłożenia oświadczenia). W tych wypadkach skuteczne uchylenie się od skutków niezłożenia oświadczenia w terminie powoduje wyłączenie działania fikcji prostego przyjęcia spadku, wynikającej z art. 1015 § 2 zd. 1 k.c. lub, w konkretnych okolicznościach, z dobrodziejstwem inwentarza (art. 1015 § 2 zd. 2 k.c.). Należy przy tym zauważyć, że pomimo braku precyzji w konstrukcji art. 1019 k.c. przyjmuje się, że określone w nim szczególne przesłanki odnoszą się do uchylenia się od skutków zarówno złożenia, jak i niezłożenia w terminie oświadczeń o przyjęciu (odrzuconiu) spadku przez działającego pod wpływem błędu spadkobiercę. W obu tych sytuacjach uchylenie się od skutków prawnych powinno nastąpić przed sądem, spadkobierca powinien jednocześnie oświadczyć, czy i jak spadek przyjmuje, czy też go odrzuca, a skuteczność uchylenia się uzależniona jest od zatwierdzenia przez sąd.

Stosowanie natomiast do wad omawianych oświadczeń ogólnych przepisów o wadach oświadczeń woli, oznacza – w wypadku, gdy wadą tą jest błąd – że błąd powinien dotyczyć treści czynności prawnej oraz że musi być istotny (art. 84 § 1 i 2 k.c.). Jednak w postanowieniu z dnia 29 listopada 2012 r. Sąd Najwyższy w sprawie II CSK 171/12 dopuścił błąd co do prawa, jako błąd prawnie doniosły przy ocenie dopuszczalności uchylenia się od skutków prawnych oświadczenia woli.

Błąd przedstawicielki ustawowej wnioskodawców polegający na mylnym przekonaniu, że może ona złożyć oświadczenie o odrzuceniu spadku w imieniu małoletnich dzieci w toku postępowania o stwierdzenie nabycia spadku po uzyskaniu zezwolenia sądu rodzinnego oraz, polegający na przekonaniu, że w czasie zawieszenia postępowania spadkowego termin do złożenia oświadczenia uległ przerwaniu co skutkowało zaniechaniem złożenia w terminie oświadczenia o odrzuceniu spadku, został przez Sąd zakwalifikowany jako błąd co do prawa, błąd istotny. Podobnie jak przekonanie wyżej wymienionej, że złożenie wniosku w Sądzie o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu majątkiem dzieci na dwa miesiące przed upływem terminu powoduje przerwanie biegu terminu 6 – miesięcznego do złożenia w imieniu dzieci oświadczenia o odrzuceniu spadku. Oznacza to, przy spełnieniu przesłanek z art. 1019 § 1 k.c., istnienie podstawy do zatwierdzenia oświadczenia wnioskodawczyni o uchyleniu się od skutków prawnych niezłożenia oświadczenia.

Rozpoznając niniejszą sprawę Sąd opierał się na wiarygodnych w jego ocenie relacjach przedstawicielki ustawowej wnioskodawców jak również na dokumentacji znajdującej się w aktach spraw tut. Sądu sygn. III Nsm (...)i I Ns (...)oraz tych załączonych do wniosku.

Spadkobierca może uchylić się od skutków prawnych oświadczenia o przyjęciu lub odrzuceniu spadku złożonego pod wpływem błędu lub groźby w terminie określonym w art. 88 § 2 k.c., tj. w ciągu roku od wykrycia błędu lub ustania stanu obawy przy groźbie. Oświadczenie o uchyleniu może być złożone w każdym czasie, nawet po dziale spadku, byleby zachowany został termin zawity z art. 88 § 2 k.c. W tym aspekcie uznać należało, że przedstawicielka ustawowa wnioskodawców dochowała przedmiotowego terminu. O braku możliwości złożenia oświadczenia w postępowaniu spadkowym dowiedziała się na rozprawie w dniu 30 września 2013 roku.

Wskazane więc okoliczności faktyczne niniejszej sprawy uprawniały do zatwierdzenia uchylenia się od skutków prawnych niezachowania terminu do złożenia przez przedstawicielkę ustawową S. S. w imieniu małoletnich wnioskodawców A. S. i T. S. (2) oświadczeń o odrzuceniu spadku, albowiem przedstawicielka ustawowa małoletnich była w istotnym błędzie polegającym na przekonaniu, iż może złożyć oświadczenie o odrzuceniu spadku w imieniu dzieci w toku postępowania spadkowego oraz, że zawieszenie postępowania spowodowało przerwanie biegu terminu do złożenia oświadczenia.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie powołanych przepisów, Sąd orzekł jak w sentencji postanowienia.

ZARZĄDZENIE

1 odnotować

2 doręczyć pełnomocnikowi uczestnika,

3 kal. 14 dni od doręczenia.